

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4808/2021
03.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., које заступа пуномоћник Немања Томић, адвокат у ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1210/21 од 16.06.2020. године, у седници већа од 03.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1210/21 од 16.06.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 87/20 од 30.03.2021. године одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда, утврђено је право својине туженог у 2398/13374 идеална дела парцеле број .., у 3055/13374 идеална дела парцеле број .. и 3197/13374 идеална дела парцеле број ..., све у КО Ветерник, које се налазе у Ветернику у улици ..., уписане у лист непокретности број .. КО Ветерник, што су тужиоци дужни трпети и обавезан је тужени да тужиоцима исплати на име накнаде за фактичку експропријацију наведених непокретности износе од по 8.667.076,71 динара са законском затезном каматом од 30.03.2021. године до исплате, а одбијен је део тужбеног захтева преко досуђених износа па до тражених износа од по 10.505.537,90 динара и део тужбеног захтева да се утврди да је јавна својина туженог на парцелама број .., .., .. КО Ветерник преко утврђених до тражених 3837/13374 и обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове поступка у износу од 649.910,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1210/21 од 16.06.2020. године одбијена је жалба туженог, потврђена првостепена пресуда и одбијен захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је установио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Врховни касациони суд није разматрао ревизијске наводе којима се указује на погрешно и непотпуно утврђене чињенице о вредности предметних парцела јер, према члану 407. ЗПП, није разлог за изјављивање ревизије.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су уписани као сувласници у по 3837/13374 идеалних делова на парцелама број .., .. и .. КО ... у листу непокретности број .. КО Ветерник. Наведене парцеле су Планом генералне регулације насељеног места Ветерник, који је објављен у „Службеном листу Града Новог Сада“ број 27/15..35/19, намењене за јавну површину - улицу ... која функционално повезује делове Ветерника. Парцела број .. је ушла у састав наведене улице у површини од 30 м², односно 62,5% укупне површине. Парцела број .. у површини од 676 м², односно са 79,6% укупне површине и парцела број .. са 3533 м², односно са 83,3% укупне површине. Парцеле су као део целине улице ... опремљене водоводном, електроенергетском, телекомуникационом и гасном инфраструктуром, а саобраћајна површина је изграђена од асфалтног застора. Ове парцеле неометано користи неограничени број лица за јавни саобраћај. Тужени није спровео поступак експропријације, нити је тужиоцима исплатио накнаду за коришћење предметног земљишта. Тржишна вредност парцеле бр. .. је 12.427,69 динара/м², а парцела бр. .. и .. је 7.089,78 динара/м².

Према становишту нижестепених судова, тужбени захтев је усвојен применом члана 58. Устава Републике Србије, члана 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, члана 10. става 2. Закона о јавној својини и члана 20. Закона о локалној самоуправи јер је предметно земљиште фактички приведено јавној намени, а претходним власницима није омогућено да остваре накнаду у управном поступку јер формалне експропријације није било.

Врховни касациони суд налази да су неосновани ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права.

У члану 1. ставу 1. Протокола за европску конвенцију за заштиту људских права прописано је да свако физичко и правно лице има право на несметано уживање своје имовине и да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелом међународног права. Ставом 2. истог члана прописано је да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

Чланом 58. Устава Републике Србије између осталог прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном у закону, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2), да се законом може ограничити начин коришћења имовине (став 3).

Из наведене уставне одредбе произлази да дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Издвајањем објекта од јавног интереса на земљишту неког лица врши се одузимање права својине без обзира што право својине тог лица није формално одузето. У таквој ситуацији ради се о фактичкој експропријацији која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни или други објекти у јавном интересу иако не постоје решења о одузимању земљишта. У конкретном случају на парцелама број .., .. и .. КО Ветерник је изграђена улица као јавни пут у насељу који повезује делове насеља. Због тога се наведене парцеле не могу више сматрати приватним путем јер се ради о улици која је по члану 10. ставу 2. Закона о јавној својини („Службени гласник РС“, број 72/11, 88/11 и 105/14) добро у општој употреби и у својини је јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе (став 7).

Према Плану генералне регулације насељеног места Ветерник, који је објављен у „Службеном листу Града Новог Сада“ број 27/15..35/19, предметне парцеле су намењене за јавну површину - улицу Када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини, у овом случају у јавној својини туженог Града Новог Сада. Због тога јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине експроприше ранијем власнику, то јест да га изузме из поседа ранијег власника и да за то плати одговарајућу накнаду. У ситуацији када је земљиште као у овом случају приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина туженог, тужиоци као сувласници земљишта не могу трпети штетне последице што надлежни орган туженог није спровео управни поступак и донео решење о изузимању земљишта из поседа које би било основ за исплату накнаде за изузето земљиште. Осим наведеног из праксе примене Протокола 1 уз Европску конвенцију о заштити својине, Европски суд за људска права у великом броју одлука изражава став да се код експропријације мора постићи равнотежа између захтева општег интереса и права појединца на мирно уживање свог власништва при чему одсуство накнаде за експрописану имовину у износу који није у складу са вредношћу непокретности редовно представља несразмерно мешање државе која се не може оправдати на основу протокола број 1. Такође, ако се појединцу за одузету непокретност не плати никаква накнада повреда права на уживање имовине је још драстичнија. Европски суд употребљава термин „фактичка експропријација“ сматрајући да повреда права на мирно уживање имовине постоји све до оног момента када дође до успостављања равнотеже интереса, а то ће у датој ситуацији бити тек када се власник адекватно обештети.

Врховни касациони суд је, применом члана 414. става 1. ЗПП, одлучио као у првом ставу изреке.

Врховни касациони суд је, применом члана 165. става 1. у вези члана 153. ЗПП, одбио захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка јер није успео у овом поступку.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић